

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 558/2015-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. decembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Richardom Hulínom, Advokátska kancelária Geško, Hulín a partneri s. r. o., Velehradská 33, Bratislava, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 To 6/2015 z 28. apríla 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. augusta 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (spolu ďalej len „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 To 6/2015 z 28. apríla 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia boli rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. PK-2T/46/2013 z 3. decembra 2014 uznaní vinnými zo zločinu podplácania formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) a ods. 3 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo bol sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] uložený trest odňatia slobody na sedem rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] trest odňatia slobody na šesť rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Najvyšší súd na odvolanie sťažovateľov zrušil prvostupňové rozhodnutie špecializovaného súdu a rozsudkom sp. zn. 2 To 6/2015 z 28. apríla 2015 uznal sťažovateľov vinnými zo zločinu podplácania formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) a ods. 3 Trestného zákona a sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] uložil trest odňatia slobody na sedem rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] trest odňatia slobody na šesť rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. V ostatnom podali sťažovatelia sťažnosť ústavnému súdu.

3. V sťažnosti podanej ústavnému súdu sťažovatelia v súhrne konštatovali, že *„Najvyšší súd sa v odôvodnení svojho rozsudku nevysporiadal dostatočne... s argumentami sťažovateľov uvedenými v odvolaní, ktoré spochybňovali vierohodnosť svedkov, priebeh*

samotného trestného činu, mieru účasti jednotlivých osôb na páchaní trestnej činnosti a ich motiváciu, samotné odôvodnenie pôsobí mechanicky, všeobecne, jednostranne. V mnohých prípadoch sú závery súdu iba ničím nepodloženými domnienkami a hypotézami bez akéhokoľvek reálneho základu. V zmysle tvrdení súdu v napadnutom rozsudku by bolo možné akéhokoľvek svedka považovať za dôveryhodného, keďže to o sebe sám tvrdí, resp. rozpory by boli vysvetlené prirodzenými príčinami spôsobenými jeho individuálnymi pamäťovými vlastnosťami. Odôvodnenie rozsudku tak nie je vyčerpávajúce a presvedčivé, na základe čoho je nepreskúmateľné.“. V ďalšom podrobne popísali viacero rozporov vyplývajúcich z vykonaného dokazovania, ktoré sa mali premietnuť aj do záverov všeobecných súdov pri posudzovaní ich trestnoprávnej zodpovednosti, v dôsledku čoho „... boli odsúdení výlučne na základe výpovedí nedôveryhodných svedkov, ktoré navyše vykazujú rozpory; nie je preto dokázané, že sa skutok stal, resp. že sa stal takým spôsobom, ako je uvedené v obžalobe...; nebola preukázaná vina obžalovaných takým spôsobom, aby o nej nevznikli dôvodné pochybnosti“. Nosnou argumentačnou námietkou sťažovateľov je ich záver o nezákonnom priebehu dokazovania, ku ktorému zhodne konštatujú, že „Nerešpektovanie zásady zákonnosti vyhľadávania, obstarávania a vykonávania dôkazov otvára dvere svojvôli a nezákonnosti a umožňuje jednotlivcom, aby si sami vybavovali účty napr. za cenu nových zásahov do zákonom chránených práv občanov. V zmysle teórie ovocia oprávneného stromu, majúcej pôvod v judikatúre USA a uplatňovanej aj európskym súdom pre ľudské práva, je nutné z dokazovania vylúčiť nielen dôkazy získané nezákonnou cestou (DVD od svedka [REDACTED]), ale aj akékoľvek dôkazy priamo z nich odvodené, alebo získané na ich základe (svedecké výpovede svedkov vypovedajúcich pod vplyvom zverejnenia a opätovného prehrávania nezákonného dôkazu). Nahrávka zachytená na DVD nosiči, od ktorej je odvodený hlavný a jediný priamy dôkaz v konaní - výpoveď [REDACTED], bola získaná v rozpore so zákonom, resp. jej vyhotovením došlo ku zásahu do práv a slobôd obžalovaných, najmä práva na súkromie a zásahu do práv na ochranu osobnosti.

Dôkaz získaný nezákonným spôsobom je absolútne neúčinný a musí byť vylúčený z hodnotenia pri zisťovaní skutkového stavu veci. Ak bol získaný dôkaz nezákonným spôsobom, tak potom za nezákonný sa považuje nielen dôkaz, pri ktorom bola nezákonnosť

spôsobená, ale aj každý dôkaz, ktorý bol na základe tohto dôkazu získaný - v tomto prípade ide o výpoveď svedkyne [REDACTED].

Súd si vyhradil rozhodnutie o vylúčení dôkazu - nezákonne získaného DVD až na záver dokazovania, čím celé konanie zaťažil procesnou vadou - svedkovia vypovedali pod jeho vplyvom, čo jediná priama svedkyňa - [REDACTED] dokonca na začiatku svojej výpovede dvakrát napriek upozorneniu súdu potvrdila a v podstate vyjadrila nesúhlas s poučením súdu, že má vypovedať len o tom, čo vnímala vlastnými zmyslami. DVD svedka [REDACTED] bolo zároveň viackrát medializované a do dnešných dní je možné si ho vyhľadať na internete, pričom orgány činné v trestnom konaní nepodnikli žiadne kroky, aby tejto širokej medializácii a zverejneniu DVD zabránili. Akýkoľvek svedok v konaní si mohol zverejnené úryvky DVD kedykoľvek pozrieť a poučením súdu o tom, že nemá vypovedať o jeho obsahu sa svedkovi jeho obsah v skutočnosti len pripomenul.“.

4. Na základe uvedeného sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľa, a to právo na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky... a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru pre ľudské práva..., práva sťažovateľa na zachovanie zásady prezumpcie neviny podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy a čl. 6 ods. 2 Dohovoru, práva na pozbavenie slobody len zo zákonných dôvodov podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy, a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru, boli postupom Najvyššieho súdu sp. zn. 2To/6/2015, rozsudok zo dňa 28.04.2015 porušené.

Podľa § 56 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z., zákona o organizácii Ústavného súdu SR o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v platnom znení, Ústavný súd rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2To/6/2015 zo dňa 28.04.2015 zrušuje.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona č. 38/1993 Z. z., zákona o organizácii Ústavného súdu SR o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v platnom znení, Ústavný súd vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky vedenú pod sp. zn. 2To/6/2015 zo dňa 28.04.2015 na ďalšie konanie.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak [§ 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde)]. Návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

6. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

7. V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí,

že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

8. Ústavný súd predstavuje ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

9. V danom prípade podľa názoru ústavného súdu sťažovatelia nevyčerпали všetky prostriedky, ktoré im zákon na ochranu ich základných práv a slobôd v systéme všeobecných súdov účinne poskytuje, keďže proti napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu z dôvodov prezentovaných v podanej ústavnej sťažnosti (pozri bod 3, pozn.) môžu podať dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku v nadväznosti na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, ktorým týmto mimoriadnym opravným prostriedkom podľa § 370 ods. 1 Trestného poriadku ako účinným prostriedkom nápravy disponujú, v lehote troch rokov od doručenia nimi napádaného rozhodnutia najvyššieho súdu.

10. Ústavou daná právomoc neumožňuje ústavnému súdu nahrádzať rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je táto založená zákonom alebo na základe zákona, t. j. v danom prípade na základe uplatnenia postupu podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku. Ústavný súd môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak v danom prípade fyzická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany

svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Aj podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a v okolnostiach veci Trestným poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

11. Ako to z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Keďže proti napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu je možné zo sťažovateľmi tvrdených skutočností podať dovolanie [§ 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku], právomoc poskytnúť ochranu označeným základným právam sťažovateľa má najvyšší súd ako súd dovolací, čím bola zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu. Z uvedených dôvodov bola preto sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov konania uznesením ako neprípustná odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2015